

OLERKIAK

(I), (II) eta (III)

XABIER GALARRETA

© Marjinalia Bilduma
Lege-Gordailua: SS-36/02

OLERKIAK (I)

HILKO ZAITUT

Hilko zaitut, bai.

Goizean, gutxien espero duzunean.

Hilko zaitut behin, bitan, hirutan.

Hilko zaitut hainbat bider,

zuk ni bezala.

Goizeko zortziak izango dira

—edo beste edozein ordu—

eta zure begiradan ez dut aurkituko

galdera bat bera ere,

kexa bakarra ere,

ezer ez,

zure betiko indiferentzia baizik.

Hilko zaitut

goizean, egun horretarako planak egiten ari zinela,

udaberriko goiz eguzkitsu horretxetan,

munduaren jakin-ezaren erdian,

zure lekukotasun isil, indiferenteari begira

hilko zaitut

behin, bitan, hirutan

ziurtasunaren jabe izan artean

ezpainetan amets bat bezala eramaten dudana grina ezohiko, larri honen islak sekula

[bakean utziko ez nauela, jakinik].

Hilko zaitut labanaz,

kutxiloz (egunero abere hilen okela mozteko erabiltzen dudana horretxetaz);

a, nola hilko zaitudan!

behin —lehenbizi—

eta gero bitan eta azkenik...

eta azkenik hirugarrenik

sartuko dizut idazluma

sastagaia balitz bezala

bihotza lo dautzan tokiraino

(zure ametsak iratzarriko dituen sastakada

—ahaztu ez dezazun zeinen erraz,

zeinen nekosoia den

behin, bitan, hirutan hiltzea—)

goiz-goizero, urteko 365 egunetan,

euripean ala eguzkitan,

hotza ala beroa dagiela.

Hilko zaitut,

eta ez duzu inoiz jakingo

nire arrazoiaren berri,

ezagutu ere ez bainauzu egingo

—bost kontinenteetan,

aro guztietan, aberats eta txiroek,

kunplituak eta barrengabeak

beti gogoan izango banaute ere...

DESIRAK

Ez naiz gizonik onena izan,
baina ezta txarrena ere.
Ibilira naiz, beste asko bezala,
lur puska baten bila —niretzako—,
eta oinetan lurra zabaldu zaidanean,
huts egin dudala ulertu dut.
Eta ez naiz gehiegi larritu;
larritu naiz, ordea, neure burua zerbait —ez nintzen norbait— izan-nahian ustekabean
harrapatu dudanean.
Eskertzen dizuet, zuen isiltasuna
—irainak baino jasangarriagoa baita—;
aurrerantzean, zer egin behar dudan erabaki aurretik,
hitz ematen dizuet
lehen-lehenik
nire bihotzari galde egingo diodala.
Eta hor ere erantzunik kausituko ez banu,
orduan,
gizon portatzen saiatuko naizela.
Bihoakizuela nire agurrik zinezkoena
—lurreko "tapa" irekitzeko ahalegina egin ostean,
obligaturik nago eta.

AKER BELTZ

Mesedez,
prosa gehiagorik ez.
Hitzak... nori axola?
"Revolution".
Orain, utzidazue hiltzen.
Nire hil-ordua da.
"Esto tiene que acabar".
Ipuin txar bat, besterik ez.
Hainbeste alditan, nola hitz eman ziguten!
"Ilunean Bakarka"
izenburua daramaten ehunka film barregarri
ikusita dauzkagu.
Baina alferrik da:
existentziak huts egiten digun tokian
ezin dugu liburu bat sar.
Horregatik borrokatzen gara,
hilko garela ziurtasun osoa dakigularik.
Ez tronpatu, lagunok...
askoz hobe baite
"entronpatzea".
Horixe da bizitzaren alde jatorra, noblea...

Ameskeriaz egina dago gure giza ideologia
—garbitzerik ez daukaguna lixiba erabilia ere—,
eta ez zaigu inporta
eta ez du garrantzirik.
You see,
you think that his a poor...
Nobody will be sure...
Those men...
Gauza bat esan nahi dizut:
nik zukan zuk nigan adina fede daukadala.
Baina ez dago nire esku eroritako aldizkari, artikulu oro
hankaz gora jarri eta ostera ere bere tokian jartzea.
Neuk ere egina baitaukat halako itun bat
Akelarreko Nagusiarekin...

LAKLEZEVZ

Seropiksehikoak
meberlé-meberlé
anío-uttelé-asshh!
Neropikosehiko,
astuerlié-astuerlié.
Nemé-nemé!
Aieronemekopek!
Nemé-nemé!
Yshuestekopi-kopi-kopi
seroko-sehikopokoek,
némelé-némelé.
Angousihempakate
neomubliete...
Ysshiié.
Nemelé!!!
Nemelé-Oieslumakaté!

ORAINDIK MAITE ZAITU

Eta gero, hitzak apurtu egin ziren.
Eta burua itzuli nuenean,
zure begirada topatu nuen,
eta orduan jakin nuen
espero nuen guztia zinela
eta itsasoak dikeak
apurtuak zituela betiko.
Gero, zure itzala zegoen tokirantz aurreratu nintzen,
eta apenas izan nuen zuri ihes egiten uzteko astirik.
Saiatu naiz aro horretara itzultzen
baina ez nuen inoiz lortu
eta hondar-aleak

lehen baino zenbagaitzagoak dira.
Berrero alde egitekoa bazara,
esaidazu.
Eta jarraituko dizut.

NIRE ISTORIO TXIKIA

Azkeneko aldiz
linburtu gintuen
sendimendu hau;
zakarra, beti izan naizen bezala;
eroa, halaxe bizi izan nintzen eta
(erroskaz pasata, eta jada zahartuta).
Hitzak ere zahartu egin dira
eta nire burua traduzitzen bizi naiz gaur.
Zerua kolorge dago,
lakua lehor.
Zementuz eta lakatzez eginiko hitzek
gainezka egin dute osin horretan.
Denbora hainbat bider abiatua da...
Eta sexuak oraindik zutik iraunarazten du bere historiala.
Heldu naiz heldu naizen tokira,
eta inoiz irakurriko ez ditudan orrialdez blai nago.
Bide ahaztu bat birraurkitzen egongo banintz
bezala sentitzen naiz
eta lokaturiko hitzak flotaka,
espazio ornogabe honetan,
garbi ikusi ditut,
beti egongo baita
beste biharamon bat,
aldaezina,
okertezina,
igartezina,
ezinezkoa.

OLERKIAK (II)

Orain, denbora amaiturik dagoela;
eta bizitza sentitzeko ahalmena aienaturik daukadala...
zer izan daitezke hitz hauek
ezbaiko etorkizun baten etorrera ezkutua baizik?

***

Bandera gisa daramadan doluak
—olerkaria naizen aldetik—
nire askatasun-egarriaz gozaten uzten ez didanak,
suzko hitz bat jaurki dit
eta nire txundiduraren amildegitik hur-hurbil igaro da.
Egun hobeak ezagutuko ditugu, maitea.

***

Haizeak nire hitzak balaz josita utzi ditu
eta loakartzen duzunean,
orduan, ezari-ezarian,
hitz bat oso gutxi dela iruditzen zait
eta ezin diot hiztegiari bere benetako neurria atzeman.

***

Une bat dago, non elixirrak uzten baitio obratzeari;
kandela amaigabetasunez itzaltzen da,
infinitea betikotasunez pizten den bitartean.
Taupa bat, zeinarekin amets dagien nire Unibertsoak
hortxe, denbora guztietako gau hotz horretan.
Ia-ia, indiferentziaz...

***

Ahots bat altxatu da arrotz nere aurrean
eta existentziaren esangura amarrugabea isuri zait alde guztietatik,
tunela inoiz zeharkatzera joango ez banintz bezala.
Naizenaren aurrean bakarrik gelditzen naizenean,
agenda gordetzen dudan kaxoia ireki
eta aspalditik ez dabilzan telefono-zenbakiei begiratzen diet harriturik...
Halako batean, etxeko telefonoa hoska hasten zait,
baina ez dut hartzeko keinurik txikiena ere egiten.
"Okerreko zenbakia markatu duzu"
erantzuten dut ametsetan bezala, guztiz nere kasa.

***

Gure buruari "zertarako" galde egiten diogun unea da poesia;
zer erantzunik ez dagoela konturatzen zarenean,
goizeko ordu batean,

alaiki abandonaturiko egunen burrunba azalgaitzak belarriak zulatzen dizkigunean.
Orduan, zu agertzen zara
zure gezur sentsualak medio ni engatusatzeko.
Hitzak nonbait galdu ditut;
lotsa handirik gabe aitortzen dut.

***

Aterpe eman zigun gotorlekua lurrarekin berdindu zuen hustasun honek
beti izan zuen nigan toki bat.
Zu ikusita, zeharkaturiko egunek
euren ahantzia dakarkidatela,
oparitan edo,
bideko hautsa biltzeari ekiten diot
eta dagoeneko ikustezina den zeruertzean
itzalitako egunetako unerik onena
betiko galdu dudala sentitzen dut emozio deskribagaitzez.

***

Egon zen, begirada hartan,
samurtasun-une bat
ostera ere sekula aurkitu ez nuena
zenbait tokitan izan ezik:
Ospitaleetan, non jendea hiltzera prestatzen den,
Aulki elektrikoan exekutatu behar zutenengan,
Afrikako zelai infinituetan,
Arkaitz unibertsal baten patu bakarti eta zalantzazkoenean.
Jendea bihotzez eta gorputzez sufritzen
ikusi dudana bakoitzean,
beti pentsatu dut:
"Hau duk nire jendea".

***

Pentsamendua
lainoz inguraturik neukan;
"Orain, halabehararen esku zegok ontziaren lema"
pentsatu nuen.
Eta ez nengoen oker.
Errautsetatik argi-izpi bat sortu zen
begiak bostgarren pisuraino apalarazi zizkidana
non auzoko batek ematen baitzuen azken arnasa.
Kanpoan: kotxe ilarak,
klaxonak, giza zaratak...
Munduaren igarotze taiugabe, alai eta hotza.

***

Poesia prosaren ezintasuna da

bere erro karratura jasoa
—la poesía es la imposibilidad de la prosa
elevada a la raíz cuadrada de sí misma.

***

Hamarrak eta koxka ziren
erabaki larri batzuk hartu nituenean:
kafea prestatu,
zigarro errubioa piztu
eta gauzak nola igarotzen diren
begira jartzea.

***

Haizeak bere bidaia neketsuen berri gaztigatu zidan
Eta kilkerrek euren abesti aspergarriz estaltzen zituzten landako belar eta sastraka
[doilorrak].

Biharamonean, egun guztietan bezala urratuko zen eguna.
Eta nik, hamaikagarrenik nire existentzian,
bizarra kenduko nuen ispiluaurrean
ezer gertatuko ez balitz bezala.
"Bizitzea hori duk,
maskarada hutsa..."

***

Zer-edo-zer esan behar izanez gero,
mihina jarriko dut dantzan;
bestela, bego nagusi isiltasuna betiko.
Hala pentsatzen dute amorfoek
—nik, gustora entzuten didatenek,
etxegabeek...—
Abiatzeko leku bat badago
eta beste bat aterpe hartzeko.
Eta bi-biak dira betiko.

***

Egutegiak bere egunak,
bere alferrikako igarotzeak,
erakusten zizkidan.
Nik neure pentsamendu (apal)ak
hausnartzen nituen
goi-larreko ardiaren patxada berberaz,
gozatzen neure alferrikako igarotzeaz,
apur bat penaturik —ez oso—
aurreko egunetan —eta biharkoetan—
izan ez nituen
—izango ez nituen—

gauza guzti horietaz.
"Jazza orain".
Ederki.

***

Sentitzen nuena
hitzez jarri nahi nuen
baina beste instant batera
itzulita.
Horrela denek jakingo lukete
gauza guztiak bat-bera zirela
eta gakoa —diferentzia—
itzulpenarekin geniharduen
une horretantxe zegoela.

***

Isiltasuna neronen eskuekin apurturik neukan.
Orain, guztiari su eman
besterik ez nuen egin behar.
Gainerantzekoa, denboraren esku gelditzen zen
—balbulak itsasora eraman zituzten marinelen halabeharraren gisara—.
Noizbait hitzik izan bazen,
gertaera hura aspalditik behar zen lurpean egon.
Geronentzat baizik ez baikara bizi
(almidoiztaturiko itsaso irrigarri baten erdian).

***

Orri txuri baten beldur
izan zirenek
beti eragin zidaten
halako erdeinu isilkako bat...
—zeharo gizaseme ondradua banaiz ere, Anakleto...

***

Hainbeste lekutatik itzulita nengoen
hainbeste begitarte ikusita neuzkan
ezen onartu beharra daukadan:
ez nintzela inon ere egon,
ez nuela inortxo ere ezagutu.
Den-dena izan zen zentzugabeko
joan-etorria... onurarik bat ere ekarri ez zidana.

***

Ondasun-izpi batek
bularra kixkali zidan.

Pakeboteak norabideari eutsi zion,
axolagabe;
baita munduak ere.
Aspalditik ez negien otoitz
—mundua otoitzez hain sobraturik zebilen...—.
Nolazbait igarrita neukan
nola-hala
desberdina nintzela.
Esaterako: 3 begi, 5 sudur
eta 2 patu diferente nituen.
Guztira, 10.
O.K.

***

Sukartiro
neure bizitzako orrialdeak pasatzen nituen
euforiaz ia-ia,
ikusi gabe
—ametitu nahi ukan gabe—
horrek amaieratik
gero eta hurbilagozten ninduela.
Orduan hasten baikara hiltzen,
gu ginen euri-tantak
"itsasora doazen ibaiekin"
bat egiten duenean.
Hor dago gure galera...
edo gure aurkikuntza...
Bata zein bestea
erremediorik gabeak, noski.

***

1872az geroztik
gauza bera egiten niharduen:
patxarana edaten
eta edaten
eta edaten...
Zer batzuk ez baitira
inoiz agortzen.

***

Nire morala zinez da estua.
Hain estua ezen
gau-gauero
hiltzaileek, banku-atrakatzaileek,
aktorea pornografikoek eta Nafarroako Lehendakariak
telefonoz deitzen didaten,
nire osasunaz interesaturik.

zuen gizarajoa, zeinen izen-abizenak ez baititut aitatuko
beti baliatu baitzen hamaika izengoitiz (izengoiti bakarra erabiltzeak izu-ikara batean
[jartzen zuen eta]).

Egun batean, Infernuan elkar
topatu eta esan nion:
"Goraintziak hire ama putaren partez".
Eta pentsatu bezala,
ez zuen gaizki hartu, ez horixe...

***

Nire bizitza
hari batean zintzilik zegoela
banekien.
Beraz, kafea jarri nuen berotzen
ekonomika zaharrean.
Goizeko ordubiak ziren,
edo laurak.
Tira, nori axola...
Puntua eta bereiz-ak
bihotza horzkatzen zidan
punteria milimetrikoaz.
Nire hatzazkazalak gero eta
luzeagoak ziren,
baita Unibertsoa ere.
Heriotzak ez zidan axola
—nere borrareroari baino ez zion
axola—.
Egunak luzatu eta luzatu egiten ziren
nor nintzen —nor hintzen—
ahazteraino.
Orduan, nire baitara itzuli nuen begirada.
Eta begietan bi zulo huts neuzkala
altxatu nuen osterera ere begirada
itsu, erabatitsu
—betiko zigorturik, nazkaturik—,
hiesa ez daukala jakin berri duen
putero ezkonberria baino zoriontsuagoa.
Bizitza, azken batean,
hori da: sekula elkartzen ez diren
bi puntuz bereiziriko lerrokadura
zuzen eta taiugabea,
yeometrikoa eta guzti...

***

Begiak itxi nituen.
Gauean 200 pezetako eskeletoa zetorkidan gogora.
Bidaia luzea zen (hori, bizitzakoa...)
Erlojua matxuratuta neukan.

Zakila aspalditik ez nuen erabiltzen
(txiza egiteko ez bazen)
eta nik bakarrik ulertzen omen
nuen hizkuntzaz hitz egiten nuen / bizi nintzen.
Beraz, motxila hartu eta
Bardenetara joan nintzen pentsatzera.
"Inposiblea". Gerra-hegazkinek ateratako
zaratarekin ez zegoen
lo egiterik eta.
Orduan ulertu nuen antimilitarista
nintzela
eta ahuntz-artaldeak zaintzeko ez-baizik eginkizun handiagosotarako
deituta nengoela.
Beraz, geratzen zitzaizkidan azken txanponekin
patera batean tokia erosi
eta Marokoko kostaldean lehorreratu nintzen,
hango errege ustelari
eta bere armada kakatiari
lepoz beste egiteko ilusioz
—horretan datza elkartasuna—.
Eta halako gauza bakunak
ulertzeko gai ez denak
hobe luke bere bihotzean
ostatu eginda dauzkan zorri
guztien zenbatekoa lehenbailehen aterako balu!

***

Eta bien-bitartean,
erlojuko orratzak
euren bideari loturik zihoazen,
geldigaitz...

***

Urrutitik iristen zen,
ametsez beterik.
Eta berriz ere igarotzen zenean,
beti gelditzen zen
haren arrastoaren berri zemaigun
zerbait: airean zabukaturiko keinu bat, erdizkako hitzen bat,
harekin joateko halako desira bat...

***

Oroitzapen guztiak
botilaren barruan sartu nituen;
gero, leihotik bota
eta mila puskatan apurtzen
entzun nuen,

etxarteko zoru zikinaren aurka.
"Horixe nauk" esan nuen nire artean,
"leihotik bota eta zoru zikinaren
aurka mila puskatan apurtzen den
oroitzapenez beteriko botila kazkar bat".
Eta ez nenbilen oker.
Ostean, gizon berria bezala
sentitu nintzela
uste izan nuen.
Usteak ustel, ordea...

***

A, hau bai zoramena!
Idazteaz guztiz gogaiturik nengoen.
Baina ezin nuen ezer egin
"hori" erremediatzeko.
Kafea presta nezakeen,
"hori" bai.
Baina eserita geratu nintzen,
kafe-makinari begira,
gogaiturik...

***

Lehenik, hipermerkatu batera joan nintzen.
Apal guzti-guztiak arretaz begiratu ostean,
autoa hartu eta beste "hiper" batera joan nintzen,
eta han ere gauza bera egin. Orduan, autoan berriro sartu
eta hirugarren hipermerkatua bisitatzera joan nintzen,
bertan gaueko hamarrek jo zidaten arte.
Eta kale gorrian geratu nintzenean,
ezer eresia ez nuela ohartu nintzen.
Eta hantxe, hirugarren hipermerkatuko aparkalekuan nengoela,
basamortuan bezalaxe,
begia gorantz jaso eta zerua izarrez gainezka zegoela ikusi nuen.
Eta eskua ere gorantz jaso nuen;
eta berriro jaitsi nuenean,
esku-ahurrari so egin eta gauza distiratsuz beterik kausitu nuen.
Oso ederra izan zen.
Oso ederra sentitu nintzen.
Gero, ezer ez.
Gaueko orduak igaro
eta goizeko hamarrak heldu zirenean,
munduko hipermerkatu guztiek
ateak ireki zituzten,
nik detonadoreari sakatu
nion uneantxe...

***

Izerdi patsetan nengoen
eta lehengo bera izatea
sekula ez nukeela berriz ere lortuko
pentsatzen ari nintzelarik,
atea ireki eta itxaropena berreskuratu nuen.
Niri bost axola
guztiura poesia zen ala ez.
Ez nekien poesia zer izan zitekeen.
Ez zitzaidan erantzuna axola.
Beste behin bizirik egon
besterik ez nuen nahi.
"Eta zer gertatuko zatekeen
beste erabaki hura hartu izan banu...?"
Galderak —zeruak bezain erraldoiak—
borborka neramatzan aldamenean.
Ez nuen neure bakardadea jasaten,
are gutxiago besteena.
Bizi nahi zuen gorputz bat
baino ez nintzen.
"Eta hala izan ez bazen,
atera nadila Astigarragako plazara".
Bai, Maddalen. Nik ere maite zaitut.

***

Egunen batean hilko nintzatekeen
ziurtasuna nuen;
sahiestu-ezinezko kontua zen,
jaiotzea bezala.
Gorrotatzen nuen, aldiz, transendentzia guztiura,
banitate nazkagarria...
Edertasun-bola bat igaro zitzaidan
eztarririk behera.
Oraindikan nintzen sentitzeko gai.
Gaua zen.
Musika entzuten ari nintzen.
Gainontzekoa, berez helduko zen.

***

Tristurak
tximeleta-hegalak zituen.
Ez nintzen inoiz
pertsonea tristea izan;
aitzitik, alaia.
Izugarri alaia.
Beraz, aiduru nengoen,
haize berrien zain.
Bizitza arin-bai-arin

igarotzekoa baita.
Eta irrikak
gero eta urrunago geratzen zihoazkidan.
Noizbait izandako ezer berririk
ez nuen izan nahi,
behinola edukitakoa berreskuratzeko
bide bakarra huraxe zela
iruditzen zitzaidalako.
Unearen tentsioa maite nuen.
Izaki barregarria nintzen,
badakit —denek ez dakite hainbeste beraietaz—.
Ezkutaturik jarraitzen nuen,
nire izakerak bultzaturik.
Denborak ez zidan
itxarondakoetatik ezer ekarri.
Ezin zitekeen bestela izan.
Entzun nahi nuen ahotsa
huraxe ote zen
ez nengoen ziur.
Hitzak ieroglifiko sofistikuak ziren.
Gelditu eta pentsatzeak
beldurra ematen zidan:
den-dena zen hain ulertezina...
Sugarrak izozturik zeuden.
Hain erraza zen norabidea galtzea!
Ez nuen iparrorratzik
ezta itsasorik edo mendirik ere.
Hantxe nengoen,
beste mila tokitan egon banintekeen ere.
Kasualitateak gobernatzen gaitu.
Kasualitatearen
—kasualitate baten— apeta gara.
Denbora infinitua iraundako bidaiaren ostean,
neure burua berraurkitu nuen,
ordurako oso axolaturik ez banengoen ere.
Hauxe nintzen,
beste mila huraxe izan ahal nintzen bezala.
Ezer ez egiteaz
aspertzen hasita nengoen.
Orduan, beltz koloreko
bizikleta erostea erabaki nuen.
Baina ez nuen inoiz horrelakorik egin.
Ala bai...?
Nire heroismorik eza
nire eskuzabaltasunarekin
mozorratzen nuen.
Nintzena nintzen,
hori saihesterik izan ez nuelako.
Jarraitasuna zen arazo bakarra.
Eta Paris eta Londres,

aspaldian iraungiak...
Gizon batek bere bizitza guztia idazten igaro zuela amestu zuen;
eta beste batek irakurtzen
besteak idatzitakoa
—elkarren osagarri izateko jaiok izan balira bezala—.
Eskailera bat erosi behar nuen,
sokaz egina,
etxea noizbait suak hartuko balu.
Baina ahaztu egin zitzaidan,
eta orain ez zegoen ezer egiterik.
Zerurantz begiratu nuen
eta ergela eta txikia zela
iruditu zitzaidan.
Ez dakit zer daukan Wagnerrek,
horraino zoratzen nauenik.
Irudi batek ditu mila hitz balio;
baina soinu batek mila irudi ditu balio;
eta giza ahotsak
mila soinu balio ditu.
Beste garai bateko
malenkoliaren jabe nintzen.
Esku artean oso zeregin zaila neukan:
izatea beti.
Beraz, hitz-ekonomia ezarri beharra zegoen.
Nola lortu halako helburua ordea?
Hain maite, hain haragizko nuen
zarrastelkeria...
Gainera, ez nintzen tituluduna
(den-dena ez neukan aurka, beraz...).
Orrialde bakan batzuk baino
ez zaizkio falta,
bere bizitzako azken egunak,
azken orduak,
azken liparrak amaitzeko.
Transendentzia handiko une horiek
halako intranzendentzia batez
bizi izan nituen... ezer
gertatzera joango ez balitz bezala.
"Tori, nire eraztuna"
esan zion urte luzez izandako ezkontideari.
Gero, kandela betiko itzali zen.

OLERKIAK (III)

Axuriol
bidean, galduta.
Izan ziren han arima batzuk
gogoan denak hilak orain
ez bailiran inoiz ezer izan.
Axuriol
boz bat gutxixegi denean
lurpean
zeruan bezala
barru-barruan jaiotzen den
zurrumurru antzeko
berriz ere nonbait hiltzeko,
urtebetetzeari zenbat urte
bete gabe
geratzen zaizkion
galdegiten diogunean,
hortxe,
amaigabeko argi-ilun horretan.
Axuriol,
legendak altxatu zituzten
zure omenez
—hitzak,
mintzo berdeak,
sugeari atzerako eragiten ziotenak—.
Hodeietatik zintzilik
Axuriol badoa,
axolagabe,
begirada galdu hartan
denbora guztiak txantxetakoak
[balira bezala.]
Axuriol,
haizeak nekez gomutatzen duen izena,
ahantziak ez baitu bere lana alferrik egiten.
Murmurioak zabaldu dira
zugana daramaten
harmaila guztietan zehar.
Eta niri,
gaur,
ezpainetatik jalgitzen zaizkidan
argi-ilun berbazko hauek dira
poltsikoan gelditzen zitzaizkidan
azken txanponak.
Gero, ezer ez.
Ezertxo ere ez.
Axuriol...

***

Libramendua

—barrutik horzka
ari zitzaidan
kontu korronte
lehor, makal eta zitala—.
Nik neuk ere
hortzak aski zorrozuta
neuzkan,
ia-ia osorik gehientsuenak
—nire bihotzaz ezin hainbat esan—.
Denbora jakina dago maitatu,
gorrotatu, hortzak garbitu
eta azkenik hiltzeko.
Eta orduan, amildegiko ertzean
zaudela oharturik,
ezereza besterik gelditzen
ez zaigula
geratu behar dugu
behera begira,
izuturik,
ia-ia indiferentziaz,
eman beharreko urratsa
geurea ez-baizik
beste batena izatera
joango balitz bezala.

***

Emakumea
zangoak irekita,
erditik ("zulo beltzetik")
arrain bat —hilik—
ateratzen zaiola;
hilik...?
hilik atera...?
Ez jauna!
Norbaitek jarria,
hortxe,
emakumearen
bi zangoen artean,
bere begirada itzalezin,
opaku horrekin,
berari ez-baizik eta
bizitzari begi bat ixtea
ahaztu izan balitzaio bezala.
Orduan,
emakumeari begiratu
eta begitarte horixe daukala
ohartzen naiz
—begitarte itzalezin,
opakua—.

Bera ere hilik dagoela.
Orduan,
gorantz begiratu
eta emakumea
—eta zango arteko arraina—
beste bi zango handiagoen artean
sartuta daudela ikusten dut,
ikaraz.
Orduan,
ulertzen dut
"mashenka" baten patua dela
gurea.

***

Poliki-poliki,
seme,
betetzen doaz
nire desirak.

***

Gatibua naiz
eta —kar, kar, kar— barre dagit
nire mamuen lepotik.
Gatibua naiz
eta laket zait
zure begiradan
ezer onik ez dagoela egiaztatzea.

***

Hezurkiak nonahi sakabanaturik,
lurrari kolatuta,
hantxe inmolatu izan balituzte bezala;
noizean behin, lurra inarrosi egiten zen
baina hezurkiek lur azalari
tinko atxikita zirauten.
Ilundegian eroriak ginen
eta izotz geziek zeharkatzen zuten
gure haragi zimel eta beratza,
poliki-poliki haragi-puskak
gorputzetik jaulgitzen hasi zitzaizkigun arte.
Ahotik hitzak eta organuak ere
jario zitzaizkigula,
gure desira nahikotzea erabaki genuen
eta requiem-ari ez genion jaramonik egin,
sorgin belarra obratzen hasita baitzegoen.
Yuppyen lepotik barre handiak egin eta gero,

Espainiako Banketxe Nagusian
sartu ginen
—gu geu baikinen Zuzendari Nagusiak—.
Gure oroitzapenen sakanean
bi + bi ez ziren
hogeita sei baizik,
jende saiatua ginen eta
—euskaldun peto-petralak!—.
Ibaiko urak —gure nahasmenduaren ispilu—
iseka artean jaisten ziren bipil,
mendi garaiak betiko, penarik gabe,
atzean utzita.

***

Gauari onura piska bat sikiera
ustiatu nahian genbiltzan.
Irainak-eta
behin betiko utziak genituen
bazterrean.
Ustelgaitzak ginela iruditzen zitzaigun
—ohartu gabe txiroak besterik ez ginela—.
Bihotzetik zornea zerigun
(bazirudien nazkaren etika
bilakatu nahi ginela),
usadio zaharrak halaxe
agintzen zigun eta.
Gure sentimenduen taxidermistak ginen.
Eta beherantz begiratzen genuenean,
arrautza baten historia
topatzen genuen beti.
Garai hartan oraindik ez genekien
parke telematikoen berri;
teologia besterik ez zitzaigun
interesatzen
—zorriak zenbatzea ere gure gustoko
beste kultur jarduera bat zen—.
Tematiak ginen;
behin eta berriro erreparatzen genien
geure izen-abizenei,
buruz ikastea lortu arte.
Ordurako zeruak utzia zion
urdina izateari
eta gure begiradan
telefrafi hariez osaturiko
oihan itzela zabaltzen zihoan,
munduaren helburu
gu geu izango bagina bezala.
Telefono batek hots egin zuen

eta guk teleskopioa eskegitzea
erabaki genuen,
une teluriko haiekin amaitzeko.
Teleklubaren txartela
ez zebilen ondoegi:
etxea izaki arrotzez
beterik nuen;
poliedroak, poliki-poliki,
bere hostoak galdu zituen,
Ponpeiak bere loria
galdu zuen bezala.
Populazioa eta eiakulazioa
bi gauza txit antzeko
zirela ere erabaki genuen,
mugimendu eta kopuruagatik seguraski
—auskalo—.

***

Irudikeriaz inguraturik nengoen,
eta irtenbide eskizofrenikoak
labaintzen zitzaizkidan
burmuin barrura;
pentsamenduek takoi luzeak
janzten zituzten
eta airez zihoazen,
hegalei eraginez.
Montevideoko zerua ederra zen.
Nire bizitzaren kobratzailea
igarotzeko zegoen —oraindik
banituen urte batzuk, bederen—.
Nire ideien kolaborazionista nintzen,
merezimendu osoz
(nik uste);
mentxebikeak eta boltxebikeak
nortzuk ziren bereizteko
pentsatu beharra neukalako
—hori bai seinale txarra...!—.
Lorifikaturiko inpresioak,
lohia baino zikinagoak,
jira eta bira,
nekagaitz... izugarrizko une
baten ostean,
abaildurik,
nire hezurak oraindik
nireak zirenean,
han,
paisaia urbano eta urrun hartan,
hurrengo abestiaren zain,
Herio hermetikoari

hitz bat erregutuz,
alferrik,
ixilean ematen baitu
beti bere ordaina,
gure heroikotasunaz
ahaz ez gaitezen,
herrialdez herrialde,
gosaltiar aseeginak gu,
lupetza honetatik
atera ezinik,
mihina begiei loturik,
gure bizikidea segunduoro gorrotatuz.
Eta bien bitartean,
bizikleta hor behean,
sotoan,
herdoiltzen,
gure hezurak bezala,
behatokiki barregarri honetatik
gauzak garbiago ikusten direla
sinetsarazi diogu-eta geure buruari,
behialako lagunek
jaurkitzen diguten begirada
trufatia bihotz-bihotzean
iltzatzen zaigula,
zeharkatu beharreko
leiho antzeko zerbait
izango bagina bezala.
Benetan uste dut
gure gizateriari
denbora agortu zaiola
eta amaiera hurbila...
zera, ba,
denbora-kontua
baino ez dela.
Kof-kof.

***

Ikonoklasta,
beti izan nintzen bezala;
paganoa,
beti gustatu zitzaidan bezala.
Jainkoak eria ikertu zuenean,
bere epaia eman zuen argi eta garbi:
hiltzen bada, zerura joango da.
Zeren, hiltzen ez bada,
bizirik geratuko baita
infernua honetan.
Jainkoak, ikertezin,

bere epaia eman zuenean,
oraindik den-dena
galduta ez zegoela
uste izan zuen,
Jainkoa ere okertzen baita,
gaizkoatzen,
bere jainkosaedro horretan,
ketsu, erne, grafista...
zeruko orrialdeak pasatzeak
neke latza emango balio bezala.
Nire bizitzan ere "bezala" askotxo
ez ote dauden beldurtzen hasita nago.
Ikaraturik bizi naiz,
kaka txoriei begira,
lur santu honetan
entzuna det-eta
ilargi erdiko bandera
altxata dagoela.
Hau ez da poema bat;
hau ikono bat da
(esan al dizuet noizbait
ikonoklasta naizela?).
Tren zaharra bipil doa
lautada eskergan zehar,
tunelak atzean utziz.
Ikatza pentsamendutan
biribiltzen zait
ikasle garaietan legez;
itsasoa garagardo beltza zen
inork ez zekien igeri egiten
denak itota hiltzen ziren horrenbestez
sudurretatik goizeko ihintz zikina paladaka ateratzen nuen
—gutxiegi ikertu da alderdi horretaz—
bakardadean bizi nintzenean
gizon askeagoa banintzen ere
—gero ikertzaile bilakatu
eta bizitzak kikildu ninduen
eta ikonoklasta bilakatu nintzen
ikatz piloan artean ikerlari,
modu aski sakratuan
ikasle garaietan
—aspaldi atzean utzitakoetan—
mutil aski aplikatua
izan nintzela
—ba baitakit behinola izan ere izan nintzela—
aprobetxaturik.
Beraz, etxea neukan
ikonoz josita;
ni neroni zer ote nintzen
beste ikono-kloniko-komiko-kosmiko

horietako bat baizik?
Ordurako, esan daiteke,
ia-ia gauza guztiak
ibili, ba, bazebiltzala;
ez dakidana da nora arraiotarantz...
Baina, nork daki
halako ñimiñokeria baten berri?
Jainkoak...?
Ideia horiek ez al ziren ikertezinak, ba...?
Ez, ni orrialde hartan
oso-oso gustura nengoen.
Bertan egon nahi nuen;
bertan izan nahi nuen;
bertan hiltzen geratu nahi nuen;
eta gerokoak geroko...
Ez neukan karrerarik,
goi mailako ikasketarik,
eta ez nintzen homosexuala.
Bai bataz
bai besteaz
poztu egiten nintzen
zergatik ez banekien ere.
Egia esan,
hura ere ikonosaedroaren zati zen,
ikergaia alegia,
orritik —nire orritik—
ihes egiteko
—edo, hobeto esan—
ihes ez egiteko
arrazoi bakarra.
Bai, jaun-andreok:
ez nintzen ikerlaria
bizitza ikertezina
iruditzen zitzaidalako;
eta inolako ikerketarik
egiteko enkargua sekula jaso ez nuelako.
Ikonoen kontua hor zegoen, ordea:
ikergai,
nire pornografia guztiz ikonografikoa
ez ote zen susmoa
aspaldidanik errotuta
neramalako,
nire jakako poltsiko merkean,
ikasle garaiak
ijito antzo
azalpen eske
inguratuko balitzaizkit bezala
—berriro ere "bezala"?—.
Ikaragarria zen:
50 urte betetzeko zorian nengoen

eta goi-mailako ikasketak artean
amaitu gabe neuzkan.
Joder!
Ni bai probetxu gutxiko gizasemea.
Unibertsitateak hainbeste gauza
nola ematen dizkion
ikasle eta funtzionario
aplikatuari!
Nire ikonosaedroaren barruan
atxilotuta nengoen
eta zeinen ederki nekien...
Igelak ikatza irentsi zuen
eta ia jarraian
begietan bi izar beltz gori
—yori!—
piztu ta itzali zitzaizkion,
ikarati.¹

***

Sukarra daukat
eta nire diskurtsoan
gezi guztiak doaz
kamuts, disolbaezin, desleial...
Jendilajeaz hazia nauzue;
eta orain, guraso eginda ere,
ez dakit poliziari
errespetua gordetzen
(beti jendetasun handiz
jokatu banuen ere).
Jentila dut arima
pikaderoraino.
Berandu nator
honantz;
goiz noa
harantz;
Bertan gelditu izan banintz,
hainbat eta hobe...

***

Hitzik gabeko hasierak
ez dakigu inoiz
noraino eramango gaituenik;
hitzak espazio eten batean
ez dira gure Sortzailearen arnasa baizik,
eta hortxe uzten dugu
geure fede galgarria,
ardo-hats horren lekuko...

---

¹ J. Miranderen olerki ospetsuari loturiko hitz jolasa.

***

Urmahel batean,
non flotatzen ziren nire oroitzapenak,
eta uretan
non islatzen ziren
udazkeneko zuhaitz harro-apal guztiak,
eta hostoak bien bitartean etengabe erortzen...
Nik, eskua urmahelean,
uhin txikitxoak sortzen nituen,
eta iratzarrita
amets egiten nuen,
eta, zergatik ez?
oraindik sinesten nuen
—behar nuen—
maitasunean.
Gizadiaren maitasun zahar eta erabilia...
Momentu hura hantxe geratu zitzaidan,
espaziotik kanpo bezala,
jainkozko edo izadizko esku batetik zintzilik,
ni nintzela sinetsi ezinik.

POEMARIO ERGELA

Bihotzean dut mina
sartua dut arantz bat;
kentzen saiatuz geroz
mina areagotzen da.

Bihotzean dut arantz bat
atera ezin dudana
lagundu idazu, lagun;
orain ez eman bizkarra.

***

Ikusi dut ilargia
zeru puska batean
ireki zait bihotza
ilargi-izpia bailitzan.

***

Ezina zait ulertzea
gizarte mozorro hau.
Atzerrian ez daukat
aparteko esperantza.

***

Hodeiak igarokor dira
gure bizitza bezala
horien atzetik ekinda
alferrik galtzen gara.

***

Orori bizkar emanda
ibili naiz munduan
gure hildako maiteak
eman aholkuari jarrai.

***

Gauzak diot alderantziz
hankaz goratuak beti
belarri eginez geroztik
hasiko zara dudati.

***

Abestiak ondo daude
umeak lokarrazteko
gure herrian falta dira
umeak zeinei kantatzeko.

***

Ari gara borroka latzean.
Biharko zahar egoitz den
honetan norik gauzatuko du
hildakoen oroit eza...?

***

Bihotzez esku zabal
begiez itsu bada
nori irakatsiko dio
bidearen ederra?

***

Errima gabeko hau
ontzat du jotzen gorrak
baita gure kontuez
belarririk ez duenak.

***

Jende xumea
bihotzez dut maite
Asko dakiena ordea
bihotzez dut aiher.

***

Iturria agortu da
urik ezean, andere,
ekarriko dut zuretzat
upel bat ardo bete.

***

Esango balinate
erori naizela
piztu ezan kandela
aitonaren etxean.
Esaion semeari
aitak maite duela
ta alabatxoari
mutil joka dezan

mundu honetan behar baita
ausart ibiltzea
nahi ez badugu, behintzat,
trufaz geratu irteeran.

***

Hutsa degu barrena
kantatutzen dut alai
gorriak ikusi nahi
ez, erne egon behar.